

150*

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY - GENERALNÍ STÁB
Zpravodajská správa

Cj. 075630/83

Tajné

Evid. čís.: 4

21

21. 11. 1983
21. 11. 1983

Jiří Machy
J. Machy

add

AGENTURNÍ TERMINOLOGIE

Jiří Machy
J. Machy

1. 1. 2000

Handwritten signature and scribbles

PRAHA 1983

do ARCHIVU

OBSAH

I. ZÁKLADNÍ POJMY	3
II. POJMY AGENTURNÍ SITUACE	11
III. POJMY KONSPIRACE, KONTRAROZVĚDKY A TECHNICKÝCH PROSTŘEDKŮ KR	12
IV. POJMY NÁBOROVÉ ČINNOSTI	16
V. POJMY AGENTURNÍHO SPOJENÍ	19
VI. POJMY ZÍSKÁVÁNÍ ZPRÁV A INFORMAČNÍ ČINNOST	26
VII. POJMY AGENTURNÍ DOKUMENTACE, AGENTURNÍCH A LEGALIZACNÍCH DOKLADŮ	28
VIII. POJMY MATERIÁLNÍHO A FINANČNÍHO ZABEZPEČENÍ PRÁCE VVZ	32
IX. ABECEDNÍ SEZNAM ZKRATEK	34

Pomůcka „Agenturní terminologie“ vstupuje v platnost dnem 1. listopadu 1983. Tím se ruší platnost pomůcky „Agenturní terminologie“ čj. 0077584/71. Tímto dnem zakazují používat v jednotlivých oblastech agenturní činnosti jiné pojmy, které by odporovaly obsahu této pomůcky.

I. ZÁKLADNÍ POJMY

Zpravodajská správa generálního štábu (ZS/GŠ)

Správa generálního štábu oprávněná organizovat a provádět vojenské výzvědné zpravodajství.

Vojenské výzvědné zpravodajství (VVZ)

Organizované získávání a vyhodnocování zpráv o nepříteli v době míru i za války, potřebných pro obranu CSSR a států Varšavské smlouvy.

Agenturní průzkum APz (Rozvědka)

Druh průzkumu vojenského výzvědného zpravodajství plnící výzvědné úkoly pomocí agenturních prostředků a kádrových příslušníků VVZ.

Strategický agenturní průzkum (SAPz)

Součást agenturního průzkumu plnící zpravodajské úkoly strategickooperačního významu ve prospěch OS ČSLA a velení VS.

Operační agenturní průzkum (OAPz)

Součást agenturního průzkumu plnící úkoly operačního významu s cílem zpravodajsky zabezpečit frontovou operaci.

Agenturní úsek

Zakrytá část ZS/GŠ organizující a provádějící agenturní průzkum a jeho zabezpečení.

Hlavní ústředí (HÚ)

Centrální řídicí orgán agenturního průzkumu československého VVZ.

Operativní oddělení

Oddělení agenturního úseku organizující a provádějící agenturní průzkum v zájmových prostorech.

Zabezpečovací oddělení

Oddělení agenturního úseku provádějící úkoly, činnosti a jednání k zajištění agenturního průzkumu.

Orgán (Kádrový orgán)

Kádrový příslušník APz, pracující na kterémkoli jeho úseku, který zpravidla nabyl základního zpravodajského vzdělání.

Pátrač

Orgán pracující na úseku náboru a řízení agenturních prostředků.

Řídicí orgán (ŘO)

Orgán agenturního průzkumu, který řídí agenturní prostředky nebo jiné orgány APz.

Řídicí orgán rezidentury (ŘOR)

Orgán HÚ, který řídí rezidenturu(y).

Pomocný orgán (Pomocník)

Kádrový příslušník APz provádějící pomocné úkony, činnost a jednání k zabezpečení agenturní činnosti.

Legalista

Orgán agenturního průzkumu plnící úkoly čs. VVZ v zájmovém prostoru, nebo na území CSSR pod krytím pracovníka čs. ministerstva, podniku zahraničního obchodu, mezinárodní organizace apod.

Předlegalizační podnik

Čs. instituce, organizace nebo výrobní závod, které jsou využívány ke stanovení legendy k zakrytí příslušnosti orgána k agenturnímu průzkumu ČSL A v době před jeho nástupem do legalizačního podniku.

Legalizační podnik

Čs. nebo mezinárodní organizace nebo instituce, ve které je legalista zalegalizován a pod jejímž krytím plní úkoly čs. VVZ v zájmovém prostoru nebo na vlastním území.

Legalizace (Civilní krytí)

- a) Souhrn opatření k zařazení orgánů APz jako pracovníků legalizačního podniku s cílem zakrýt jejich příslušnost k československému VVZ;
- b) Proces vytváření podmínek k plnění agenturních úkolů u agentů a ilegalistů.

Odlegalizace

Souhrn opatření ke zrušení (ukončení) legalizace.

Vojenské krytí

Zařazení orgána agenturního průzkumu jako příslušníka:

- a) úřadu vojenského a leteckého přidělence při čs. zastupitelském úřadu v zahraničí ke krytí jeho agenturní činnosti v zájmovém prostoru;
- b) krajské vojenské správy ke krytí jeho agenturní činnosti na vlastním území.

Ilegalista

Orgán agenturního průzkumu legalizovaný v zájmovém státě jako místní občan nebo žádoucí cizinec.

Rezidentura

Organizovaná, jednotně řízená skupina orgánů APz, nebo agenturních prostředků v zahraničí, kteří zde vykonávají agenturní činnost.

Agenturní rezidentura

Organizovaná, jednotně řízená skupina agenturních prostředků v zahraničí, plnící výzvedné a organizační úkoly VVZ.

Vojenská rezidentura

Rezidentura, jejíž příslušníci jsou v zahraničí umístěni pod vojenským krytím.

Ilegální rezidentura

Rezidentura tvořená ilegalisty.

Legální rezidentura

Rezidentura, jejíž příslušníci jsou v zahraničí umístěni pod legálním krytím.

Smíšená rezidentura

Rezidentura, jejíž někteří příslušníci jsou v zahraničí umístěni pod vojenským a další pod legalizačním krytím.

Válečná agenturní rezidentura

Agenturní rezidentura vytvářená v mimořádné situaci a za války.

Rezident (R)

Orgán APz, agent nebo spolupracovník (SP), který z pověření HtJ řídí agenturní práci rezidentury.

Agenturní prostředek (AP)

Osoba z řad cizích státních příslušníků nebo občanů vlastního státu, získaná orgány agenturního průzkumu pro agenturní spolupráci s VVZ.

Agenturní případ

Obecný výraz pro rozpracovávaný agenturní prostředek v kterémkoli stadiu rozpracování a řízení včetně jeho uložení v archivu.

Agent (AG)

Cizí státní příslušník agenturně spolupracující s VVZ na základě vydaných úkolů a podle plánu agenturního spojení.

Agent pramen (A/P)

Agent s přímými možnostmi dodávat zprávy z objektu převážně ve formě dokumentárních materiálů (vzorků) požadovaných VVZ.

Cenný agent

Agent pramen dodávající převážně cenné nebo velmi cenné zprávy.

Hodnotný agent

Prověřený a důvěryhodný agent plnící spolehlivě agenturní úkoly, u nějž je zabezpečena plná využitelnost v mimořádné situaci a za války.

Agent rezident (A/R)

Agent pověřený řízením agenturní rezidentury.

Perspektivní agent (A/persp.)

Agent schopný se propracovat na důležité zdroje zpráv na základě odborných i kádrových předpokladů.

Agent tupař (A/T)

Agent plnící typovací úkoly v oblasti náborové činnosti při vyhledávání a rozpracování vhodných osob pro agenturní spolupráci.

Agent bourač (A/B)

Agent plnící úkoly v oblasti náborové činnosti při získávání typů k agenturní spolupráci.

Agent chodec (A/CH)

Agent získávající zprávy o zájmových objektech pozorováním, odposlechem, zvidáním.

Agent krycí adresa (A/KA)

Agent tvořící prostředek neosobního agenturního spojení k příjmu a dalšímu doručování poštovních zásilek.

Agent krycí telefon (A/KT)

Agent tvořící prostředek neosobního agenturního spojení k přejímání a předávání telefonických sdělení.

Agent zívá agenturní schránka (A/ZAS)

Agent tvořící prostředek osobního agenturního spojení k převzetí, úschově a předání agenturního materiálu.

Agent spojka (A/S)

Agent tvořící prostředek osobního i neosobního agenturního spojení k přebírání a předávání agenturních materiálů nebo obsluze mrtvých agenturních, schránek.

Agent spojka instruktor (A/SI)

Agent tvořící prostředek osobního agenturního spojení, jehož prostřednictvím uskutečňuje řídicí orgán řízení jiného agenturního prostředku.

Agent radista (A/Ra)

Agent tvořící prostředek agenturního spojení k vysílání a k příjmu radiogramů.

Agent radioinstruktor (A/RI)

Agent tvořící prostředek agenturního spojení, jehož prostřednictvím uskutečňuje řídicí orgán školení jiného agenturního prostředku v agenturním-radiospojení.

Agent převaděč (A/Př)

Agent využívaný při ilegálních přechodech agenturních prostředků přes státní hranici jako průvodce.

Agent opěrný bod (A/OB)

Agent poskytující v ZP úkryt a všestrannou pomoc orgánům a agenturním prostředkům VVZ.

Agent konspirační byt (A/KB)

Agent umožňující provádění schůzek s agenturními prostředky ve svém bytě, obchodě, provozovně apod.

Agent provokatér

Agent pracující s naším VVZ s vědomím KR protivníka a za jejího řízení, přičemž tuto skutečnost před námi tají.

Agent dublér

Agent využívající spolupráce s naším VVZ k plnění zpravodajských úkolů pro protivníka bez našeho vědomí a schválení, přičemž tuto skutečnost, že pracuje pro čs. VVZ, utajuje i před orgány protivníka.

Vědomý informátor (VI)

Informátor z řad cizích státních příslušníků, plnící informační úkoly s vědomím, že jsou určeny pro rozvědku K vytěžování informátora využívá orgán rezidentury převážně oficiálních možností. Může být převeden do kategorie agentů.

Nevědomý informátor (NI)

Osoba využívaná jako nevědomý zdroj ústních informací nebo dokumentárních zpráv.

Spolupracovník (SP)

Občan CSSR, který se dobrovolně zavázal k dlouhodobé spolupráci s orgány agenturního průzkumu ČSLA, připravený (vyškolený) a využívaný k plnění agenturních úkolů.

Spolupracovník rezident (SP/R)

Spolupracovník připravený nebo vykonávající funkci rezidenta agenturní rezidentury.

Spolupracovník chodec (SP/CH)

Spolupracovník pracující na úseku získávání zpráv pozorováním, odposlechem a zvidáním, nebo připravený pro tuto činnost pro případ mimořádné situace a za války zpravidla jako příslušník agenturní rezidentury nebo agenturní skupiny.

Spolupracovník pro práci v zahraničí (SP/ZP)

Spolupracovník vyslaný dlouhodobě do zahraničí, plnící agenturní úkoly pod krytím své oficiální funkce.

Spolupracovník typář (SP/T)

Spolupracovník plnící v oblasti náborové činnosti úkoly vyhledávání a rozpracování vhodných osob pro agenturní spolupráci.

Spolupracovník bourač (SP/B)

Spolupracovník plnící úkoly v oblasti náborové činnosti při získávání typů k agenturní spolupráci.

Spolupracovník krycí adresa (SP/KA)

Spolupracovník tvořící prostředek neosobního agenturního spojení k příjmu a dalšímu doručování poštovních zásilek.

Spolupracovník krycí telefon (SP/KT)

Spolupracovník tvořící prostředek neosobního agenturního spojení k přejímání a předávání telefonického sdělení.

Spolupracovník živá agenturní schránka (SP/ŽAS)

Spolupracovník tvořící prostředek osobního agenturního spojení k převzetí, úschově a předání agenturního materiálu.

Spolupracovník spojka (SP/S)

Spolupracovník tvořící prostředek osobního i neosobního agenturního spojení k přebírání a předávání agenturních materiálů nebo k obsluze mrtvých agenturních schránek.

Spolupracovník spojka instruktor (SP/SI)

Spolupracovník tvořící prostředek osobního agenturního spojení, jehož prostřednictvím uskutečňuje řídicí orgán řízení jiného agenturního prostředku.

Spolupracovník radista (SP/Ra)

Spolupracovník využívaný nebo připravený jako radista k provádění SRS ze ZP. Může být rovněž využit jako instruktor k přípravě jiných agenturních prostředků pro rádiové spojení.

Spolupracovník konspirační byt (SP/KB)

Spolupracovník umožňující provádění schůzek s agenturním prostředkem ve svém bytě, anebo s využitím služebního postavení na pracovišti.

Prostředník

Osoba získaná k dočasné spolupráci s VVZ a využívaná k plnění dílčího jednorázového úkolu v oblasti náboru nebo řízení agenturní sítě.

Agenturní síť (Agentura)

Souhrn všech agenturních prostředků pracujících v zájmových státech i na vlastním území.

Agenturní síť záložní

Souhrn spolupracovníků připravených k zasazení do ZP v mimořádné situaci a za války a používaných v míru k plnění organizačních a informačních úkolů na vlastním území nebo při krátkodobém nasazení do zájmového prostoru. Tato síť se vytváří především u operační agenturní rozvědky.

Agenturní činnost (Operativní činnost)

Obecný pojem pro různé činnosti na úseku APz spojené s plněním agenturních úkolů.

Agenturní úkol

Úkol ukládaný silám a prostředkům agenturního průzkumu v oblasti náboru a řízení agenturní sítě a v oblasti získávání informačních zpráv, dělí se na úkoly informační a organizační.

Informační úkol

Úkol vydávaný silám a prostředkům agenturního průzkumu k získávání požadovaných zpráv o nepříteli a o válčišti.

Organizační úkol

Úkol ukládaný silám a prostředkům agenturního průzkumu v oblasti náboru a řízení agenturní sítě.

Náborový úkol

Úkol ukládaný silám a prostředkům agenturního průzkumu v oblasti náboru agenturní sítě.

Prověřovací úkol

Úkol vydávaný agenturním prostředkům s cílem prověřit jejich spolehlivost, důvěryhodnost a bezpečnost nebo s cílem prověřit operativnost, spolehlivost a odolnost agenturního spojení.

Uvedení do klidu

Opatření v řízení agenturního prostředku znamenající přerušení plnění informačních i organizačních úkolů s výjimkou udržování nejnnutnějšího agenturního spojení.

Očišťování agenturní sítě

Souhrn promyšlených, pečlivě připravených a realizovaných opatření, kterými jsou z agenturních sítí vyřazovány nebezpečné, nespolehlivé a zbytečné články.

Proval

Odhalení jednoho či více článků agenturní sítě, případně kádrového orgána VVZ v zájmovém prostoru prostředky nepřátelské KR, způsobující narušení normálního chodu agenturní činnosti.

Lokalizace provalu

Souhrn opatření majících za cíl nedopustit rozšíření provalu na celou rezidenturu nebo na její další nezasazené články.

Dočasné ukrytí

Jedno z opatření lokalizace provalu, při němž se ohrožený agenturní prostředek dočasně ukrývá před zásahem nepřátelské KR.

Výjem

Cílevědomě a plánovitě organizovaná akce APz, při níž tajně proniká do budovy, místnosti, trezoru, vozu, zavazadla apod., a zde se nalézající materiál buď odcizí, nebo ofotografuje a vrátí na své místo.

Zpravodajský úkol

Obecný název pro úkoly VVZ.

Agenturní spolupráce

Vědomá činnost agenturních prostředků spočívající v plnění agenturních úkolů ve prospěch rozvědky.

Nevědomá spolupráce

Plnění agenturních úkolů bez vědomí, že se jedná o činnost ve prospěch rozvědky.

Agenturní materiál

Materiály všeho druhu používané v agenturní činnosti nebo dodávané agenturními prostředky řídicím orgánům a naopak.

Zájmový prostor (ZP)

Území několika států, jednoho státu, nebo části jednoho státu, které je předmětem zpravodajského zájmu VVZ.

Zájmový stát

Zájmový prostor jednoho státu.

Pomocný zájmový prostor (stát)

Je území cizího státu, který je využíván k plnění agenturních úkolů v hlavních zájmových prostorech ve prospěch VVZ.

Zájmový objekt (ZO)

Objekt agenturního zájmu VVZ, v němž jsou plněny informační, náborové nebo organizační úkoly.

Hlavní zájmový objekt (HZO)

Zájmový objekt stanovený v daném ZP pro APz jako nejdůležitější.

Pomocný zájmový objekt (PZO)

Ostatní zájmové objekty využívané APz pro proniknutí na HZO, nebo na kterých se získávají další významné informace.

Středisko řízení agenturního průzkumu (SŘAPz)

Orgán velení a řízení operačního agenturního průzkumu zřizovaný za branné pohotovosti státu pro řízení agenturní sítě v zájmovém prostoru a záložních agenturních prostředků v týlu nepřítele.

Agenturní chodecká skupina (ACHS)

Skupina spolupracovníků připravená k zasazení do zájmového prostoru v období zostřené mezinárodní situace k plnění úkolů operačního agenturního průzkumu.

Agenturně průzkumná skupina (APzS)

Skupina spolupracovníků připravená k zasazení do týlu nepřítele za války k plnění úkolů operačního agenturního průzkumu.

Spolupracovník opěrný bod (SP/OB)

Spolupracovník na našem území, který vytváří opěrný bod v případě dočasného obsazení čs státního území nepřítelem pro příslušníky agenturních skupin zasazených do týlu nepřítele (ubytování, materiální pomoc, informace).

Spolupracovník velitel (SP/VE)

Spolupracovník zařazený na funkci velitele agenturní skupiny. Je plně zodpovědný za činnost skupiny při plnění bojového úkolu na bázi nedílné velitelské pravomoci.

II. POJMY AGENTURNÍ SITUACE

Agenturní situace (AS)

Souhrn všech skutečností, které ovlivňují agenturní činnost v zájmovém prostoru.

Kontrarozvědný režim (KRR) (Kontrarozvědná situace)

Souhrn všech aktivních a pasivních opatření kontrarozvědných služeb k ochraně státního a vojenského tajemství a k zamezení činnosti cizích zpravodajských služeb.

Administrativně-policejní režim

Souhrn správních norem a systém policejních opatření k udržení veřejného pořádku a kontrole výkonu zákonných povinností obyvatelstva a cizinců na území zájmového státu.

Radioagenturní situace (RAS)

Souhrn obecných prvků AS v daných zájmových prostorech, které ovlivňují rádiové agenturní spojení.

AS zájmového státu

Agenturní situace, která ovlivňuje plnění agenturních úkolů v příslušném zájmovém státě.

AS zájmového objektu (AS/ZO)

Agenturní situace, která ovlivňuje plnění agenturních úkolů v příslušném zájmovém objektu.

AS místa

Agenturní situace vymezeného prostoru, spojeného s plněním konkrétního agenturního úkolu v daném místě.

Agenturně operativní situace

Souhrn poznatků o agenturní situaci, v níž jsou plněny konkrétní agenturní úkoly.

AS náborové báze

Souhrn poznatků o agenturních možnostech, motivacích a podmínkách agenturního rozpracování zájmových osob konkrétní náborové báze.

AS zdroje informací

Souhrn poznatků o rozsahu a kvalitě informací zdroje a o podmínkách jejich získávání orgány a prostředky agenturního průzkumu.

Agenturní dokladová situace (ADS)

Souhrn zákonů, nařízení a zvyklostí určujících a ovlivňujících rozsah evidencí a kontrol osob a dokladů, způsoby výroby, vystavování a používání dokladů.

III. POJMY KONSPIRACE, KONTRARozVĚDKY A TECHNICKÝCH PROSTŘEDKŮ KR

Konspirace

Utajení všech skutečností majících vztah k agenturnímu průzkumu před nepovolanými osobami.

Legenda (Krytí)

Údaje pravdivé nebo vymyšlené, ale věrohodné, částečně prověřitelné nebo neproověřitelné, používané orgány a agenturními prostředky ke krytí jejich agenturní činnosti.

Legenda životopis

Věrohodná, částečně prověřitelná nebo těžko prověřitelná konstrukce životopisu, případně jeho části, používaná kádrovými příslušníky APz k utajení jejich příslušnosti k VVZ a agenturní činnosti.

Legendování

Uplatňování legendy orgány a agenturními prostředky v praktické agenturní činnosti.

Dekonspirace

Porušení konspirace.

Tajné služby

Souhrnné označení pro rozvědčné a kontrarozvědčné služby a případně složky kriminální policie plnící státobezpečnostní úkoly.

Kontrarozvědka (KR) (Kontrarozvědná služba)

Speciální státní orgány pro ochranu státních a vojenských tajemství, mající za úkol odhalovat a zneškodňovat osoby nebo organizace, jež získávají tato tajemství ve prospěch jiných států.

Aktivní opatření kontrarozvědky

Souhrn opatření nepřátelských tajných služeb směřujících k odhalení a zamezení rozvědčné činnosti ve vlastní zemi anebo proti svým spojencům.

Pozorování

Opatření KR spočívající v nepřetržitém pozorování osob nebo objektů ze stálého (nepohyblivého) místa vizuálně KR nebo za pomoci technických prostředků KR.

Sledování

Aktivní opatření KR spočívající v nepřetržitém zjišťování činnosti osoby za pohybu orgány KR a technickými prostředky KR.

Sledování tajné

Nejčastěji používaný způsob sledování, při němž sledovací skupina utajuje svou činnost vůči sledované osobě.

Sledování demonstrativní

Způsob sledování, při němž sledovací skupina neutajuje svoji činnost vůči sledované osobě.

Sledování kombinované

Způsob sledování, při němž demonstrativní sledování je vystřídáno sledováním tajným, aby sledovaná osoba získala dojem, že se sledování zbavila a začala provádět agenturní činnost.

Střežení

Intenzivní, nepřetržitě a dlouhodobé pozorování míst nebo osob, jež jsou předmětem zájmu KR, prováděné utajovaně i neutajovaně.

Sledovací skupina (Sledovací brigáda)

Skupina orgánů a technických prostředků KR provádějící sledování konkrétní osoby.

Sledovač

Příslušník sledovací skupiny provádějící sledování.

Únik

Plánovitá, předem promyšlená akce pátrače k zbavení se sledování KR, provedená tak, aby KR při rozboru došla k přesvědčení, že ke ztrátě sledované osoby došlo vinou sledovačů.

Místo úniku

Předem promyšlené místo, kde pátrač plánuje v případě potřeby nenásilný únik ze sledování.

Kontrola korespondence

Souhrn opatření KR ke zkoumání poštovního styku se zahraničím s cílem odhalovat agenturní spojení cizích výzvědných zpravodajství, vyhledávat vhodné osoby k rozpracování a získávat zprávy výzvědného charakteru ze zájmových států.

Obstavení korespondence

Zavedení kontroly a dokumentace poštovního styku osoby, jež je předmětem zájmu KR, případně výzvědných služeb.

Rádiový odposlech a zaměřování (Radiopelengace)

Aktivní opatření KR ke zjišťování a odhalování ilegálních rádiových stanic pomocí zaměřovačích přístrojů.

Radiokontrarozvědka

Součást KR odpovídá za ovlivňování a sledování agenturní rádiové situace, doplněné dalšími metodami práce KR, které mají zabránit ilegálnímu radioprovozu.

Provokace KR (Provokační akce, léčka)

Metoda činnosti KR prováděná s cílem vyvolat předpokládanou reakci VVZ a pátračů, kterou má KR možnost podchytit a získat tak důkazy o nezákonné činnosti.

Provokatér

Osoba řízená nepřátelskou KR s cílem proniknout do agenturní sítě VVZ a pracovat v ní podle pokynů KR, nebo zájmová osoba či agenturní prostředek VVZ získaný nepřátelskou KR s obdobným cílem.

Podstavení provokatérů (Podstav)

Aktivní opatření KR spočívající ve vysílání orgánů a spolupracovníků KR do prostředí vyhledávaných pátračů při budování operativní stykové základny, nebo k zájmovým osobám VVZ s cílem dosáhnout navázání styku a možnost jeho dalšího řízení KR.

Zpravodajská hra

Dlouhodobá klamná činnost kontrarozvědky s přebouraným agenturním prostředkem VVZ a nebo nasazeným provokatérem, prováděná především s cílem dezinformovat VVZ a získat poznatky o jeho činnosti.

Přebourání

Získání agenturního prostředku nebo jiné zájmové osoby VVZ kontrarozvědkou zájmového státu s cílem vedení provokační akce nebo zpravodajské hry.

Průzorová technika

Optická technika (většinou ve spojení s odposlechovou technikou) tajně zabudovaná do stěn místností, umožňující KR přímé pozorování nebo zadokumentování činnosti sledovaných osob.

Vloupání

Cílevědomě a plánovitě organizovaná akce KR, při níž tajně proniká do uzavřené budovy, místnosti, trezoru, vozu, zavazadla apod. a zde nacházející se materiál buď odcizí, nebo ofotografuje a vrátí zpět na původní místo.

Tajný odposlech

Aktivní opatření KR využívající speciální techniky k odposlechu a záznamu hovorů osob, jež jsou předmětem zájmu KR, s cílem zadokumentovat jejich činnost a získat k nim typovací údaje.

Odposlechová technika

Souhrn technických prostředků KR umožňujících tajný odposlech.

Drátový odposlech

Tajný odposlech pomocí vhodně zamaskovaného mikrofonu napojeného na stávající nebo k tomu účelu KR zvlášť vybudované drátové vedení.

Bezdrátový odposlech

Tajný odposlech pomocí mikrofonu napojeného na miniaturní radiovysílač a spolu s ním vhodně zamaskovaného do bytového zařízení, automobilů nebo předmětů denní potřeby.

Pasivní odposlech

Tajný odposlech pomocí speciální techniky k bezdrátovému odposlechu, která pracuje jako vysílač pouze na základě impulsů vnější řídicí stanice KR.

Zadržení

Aktivní opatření orgánů KR ke znemožnění volného pohybu osoby, obvykle spojené s odvedením této osoby na pracoviště KR, výslechem a osobní prohlídkou, s cílem získat usvědčující nebo kompromitující důkazy.

Záchyt

Zjištění prvních příznaků agenturní činnosti orgána nebo agenturního prostředku VVZ kontrarozvědkou.

Vydírání (Nátlak)

Aktivní opatření, při němž KR nutí zájmovou osobu ke spolupráci na základě kompromitujících skutečností.

Kontrarozvědné rozpracování

Cílevědomé shromažďování poznatků o zájmové osobě za účelem objasnění a zadokumentování její rozvědné činnosti.

Realizace

Ukončení kontrarozvědného rozpracování osoby jejím zatčením a předáním příslušným soudním orgánům nebo vypovězením či vyhoštěním ze země.

Radiomaják

Miniaturní vysílač trvale signalizující svou polohu, zabudovaný KR do vozidla sledované osoby nebo předmětu, které má tato osoba u sebe.

Preventivní opatření

Souhrn opatření KR a administrativních opatření státní správy inspirovaných orgány KR k předejití, zamezení a znemožnění činnosti cizích výzvědných zpravodajství a k ochraně vlastního obyvatelstva před jejich aktivitou.

IV. POJMY NÁBOROVÉ ČINNOSTI

Náborová činnost

Cílevědomá a plánovitá činnost orgánů a agenturních prostředků APz k získání zájmových osob k agenturní spolupráci.

Vyhledávání

Je cílevědomá plánovitá činnost orgánů a agenturních prostředků APz, jejímž cílem je zjišťování a podchycování zájmových osob.

Typování

Cílevědomá a plánovitá činnost orgánů a agenturních prostředků APz spočívající v konspirativním shromažďování údajů o zájmové osobě buď v průběhu osobního styku s ní nebo mimo něj, s cílem shromáždit dostatečné podklady k zahájení rozpracování.

Rozpracování

Cílevědomá a plánovitá činnost pátračů a agenturních prostředků APz se zájmovými adresami a typy s cílem podrobně je poznat, zhodnotit jejich agenturní možnosti, motivy a schopnosti pro agenturní činnost. Získané údaje prověřit a realizovat bourací proces.

Rozpracování zájmového objektu

Cílevědomá a plánovitá činnost pracovníků APz ke zjištění AS zájmových objektů, bází náboru a přístupových cest k proniknutí do ZO.

Náborová báze

Vrstva obyvatelstva nebo širší skupina občanů zájmového státu určitého shodného zaměření podle zaměstnání, politického smýšlení, národnostního původu, osobních zájmů apod., v nichž se vyskytují možnosti a podmínky pro provádění náborové činnosti.

Náborová báze objektu

Osoby, které umožňují proniknutí do určených ZO a o kterých je známo, že mají k rozpracovanému ZO bezprostřední nebo zprostředkovaný přístup.

Operativní styková základna (OSZ)

OSZ jsou zájmové osoby, styky a známosti pátrače, které mají agenturní využitelnost.

Zájmová osoba

Osoba v zájmovém státě nebo na vlastním území, která je předmětem zájmu VVZ.

Adresa (A)

Je zájmová osoba, jejíž základní osobní data byla získána bez navázání osobního styku s ní a u níž se objeví náznaky možností nebo motivu, případně schopnosti pro agenturní spolupráci.

Styk (ST)

Zájmová osoba, s níž orgán nebo prostředek APz navázal přímý osobní styk a je obvykle známo pouze přijmení a pracovní zařazení.

Známost (ZN)

Styk u něhož orgán nebo agenturní prostředek v průběhu jednání zjistil další osobní údaje a vytvořil si předpoklady pro další styky do budoucna.

Zájmová adresa (ZA) (Rozpracovávaný případ)

Adresa nebo známost, u níž byly zjištěny nutné předpoklady agenturních možností nebo motivů, či osobních schopností pro agenturní spolupráci a u níž je zpracován a schválen plán rozpracování.

Typ (TP) (Rozpracovávaný případ)

Zájmová adresa, o níž byla shromážděna a prověřena všechna dostupná osobní fakta, prověřeny její agenturní možnosti, motivy a schopnosti pro agenturní práci a vytvořeny předpoklady pro její získání k agenturní spolupráci a pro organizaci základního agenturního spojení. Je zpracován a schválen návrh na získání k agenturní spolupráci.

Agenturní možnosti

Souhrn konkrétních možností agenturního prostředku k plnění informačních a organizačních úkolů, vyplývající z jeho služebního nebo společenského postavení, z jeho pro VVZ užitečných styků a známostí, pracovních a osobních vlastností a schopností.

Bourací motivy

Souhrn existujících skutečností nebo cílevědomě vytvořených názorů a osobních vlastností typu, tvořících důvody nebo pohnutky k jeho přistoupení na agenturní spolupráci.

Motivy agenturní spolupráce

Motivy mající trvalý pozitivní vliv na pokračování agenturní spolupráce, případně nové důvody pro setrvání v agenturní spolupráci.

Motiv ideově politický

Motivy založené na shodnosti nebo příbuznosti světového názoru zájmové osoby, rozpracovávaného případu a pátrače, případně na využití jeho vlastenectví nebo jiných humánních názorů, postojů a citů (například mírové hnutí).

Motiv materiálně finanční

Motivy vyplývající z rozporu mezi materiálními přáními, potřebami a možnostmi zájmové osoby, rozpracovávaného případu a jeho rodiny, případně mezi jejich společenskými požadavky a možnostmi uspokojit tato přání a požadavky, jež vedou ke snaze získat mimořádné materiální a finanční prostředky.

Motiv bázně a kompromitace

Motivy vyplývající z vědomí existence kompromitujících materiálů, jež dovolují pátrači jejich využití v procesu náborové činnosti k rozpracování zájmové osoby a získání typu, i při řízení agenturního prostředku.

Motiv vzájemných sympatií

Obvykle pomocný motiv založený na citových, přátelských nebo rodinných vztazích zájmové osoby, rozpracovávaného případu a agenturního prostředku k pátrači.

Motiv zvláštních pohnutek

Motivy založené na využití některých stavů nespokojenosti, pocitů křivdy, msty, nenávisti, alibismu apod.

Motiv osobních vlastností a zvláštností povahy

Motivy založené na využití některých vlastností, případně zvláštností zájmové osoby, typu a agenturního prostředku.

Bourání (Bourací proces)

Cílevědomá a plánovitě připravená činnost orgánů a agenturních prostředků APz k získání typu pro agenturní spolupráci.

Postupné vtahování do agenturní spolupráce

Druh bourání, při kterém se od rozpracovávaného případu vyžaduje činnost nejprve zdánlivě bezvýznamná a nezávadná, potom činnost postupně stále nezákonnější až do plnění požadavků agenturního charakteru, jejichž plněním se dostává rozpracovávaný případ do závislosti na VVZ.

Přímá nabídka

Druh bourání, při kterém se typu předkládá návrh nebo požadavek na spolupráci s VVZ.

Kompromitace

Druh bourání, při kterém se využívá hrozby zveřejnění poznatků o osobě nebo jiných příbuzných, které mohou rozpracovávanou osobu v očích veřejnosti, zaměstnavatele či v rodinném kruhu kompromitovat.

Kompromitující materiály

Různé materiály a údaje svědčící o trestné, nečestné, nemorální a jiné společensky zavrženíhodné činnosti zájmové osoby, jejichž zveřejnění by pro ni znamenalo závažnou újmu.

Závazek ke spolupráci

Písemně nebo jinak zadokumentované prohlášení agenturního prostředku o jeho dobrovolné agenturní spolupráci s VVZ.

Zpravodajský zájem

Snaha, úsilí nebo zájem VVZ o osobu, objekt nebo zdroj informací k zpravodajskému využití.

Práce cizíma rukama

Způsob agenturní práce, zejména v oblasti náborové činnosti, kdy orgán APz plnění většiny organizačních úkolů neprovádí sám, nýbrž využívá k tomu cílevědomě agenturní prostředky VVZ.

Práce pod cizí vlajkou

Druh agenturní spolupráce, kdy agenturní prostředek neví, že pracuje pro čs. VVZ a domnívá se, že se jedná o spolupráci pro jiný stát nebo určitou instituci v zájmovém státě. Při získání agenturního prostředku ke spolupráci nevystupuje pátrač jako příslušník vlastního státu.

V. POJMY AGENTURNÍHO SPOJENÍ

Agenturní spojení

Souhrn prostředků a způsobů spojení zabezpečujících tajné (konspirativní) řízení činnosti agenturně výzvědné sítě k řešení výzvědných a organizačních úkolů.

Osobní agenturní spojení

Druh agenturního spojení založený na osobním styku osob zapojených do agenturní práce.

Neosobní agenturní spojení

Druh agenturního spojení bez osobního styku osob zapojených do agenturní práce.

Kurýrní agenturní spojení

Druh agenturního spojení mezi HÚ a ilegální rezidenturou uskutečňovaný pátračem nebo spolupracovníkem kurýrem.

Schůzka

Prostředek osobního agenturního spojení, spočívající v uskutečnění osobního styku a jednání s ŘO, A/R, SI apod. s agenturním prostředkem.

Rádná schůzka (RS)

Schůzka plánovitě připravená a dlouhodobě předem sjednaná, sloužící k řešení základních otázek řízení.

Náhradní schůzka (NS)

Organizuje se v případě, kdy nemohla být uskutečněna řádná schůzka.

Mimořádná schůzka (MMS)

Schůzka předem do všech podrobností připravená, používaná v případě naléhavé potřeby ke styku mezi ŘO a agenturním prostředkem. Uskutečňuje se na jednoduchou výzvu jednoho z nich.

Kontrolní schůzka (KOS)

Forma agenturního spojení používaná obvykle u agenturních prostředků daných do klidu nebo když jsou dlouhodobě řízeny formami neosobního spojení. Nedochází k osobnímu setkání s ŘO, ale je uskutečňován pouze vizuální kontakt, případně domluva optickou signalizací.

Krátká schůzka (KS)

Forma agenturního spojení k osobnímu předání agenturních materiálů při krátkém setkání mezi ŘO a agenturním prostředkem, nebo k organizačnímu sdělení.

Javka

Schůzka dvou neznajících se osob, kdy k prokázání oprávněnosti k agenturnímu jednání slouží poznávací znamení a heslo.

Předávací schůzka

Schůzka, na níž dochází k předání a převzetí agenturního prostředku mezi dvěma ŘO.

Náhodná schůzka

Způsob mimořádné schůzky, jejíž podmínky nejsou předem s agenturním prostředkem dohodnuty, je však ŘO důkladně připravena a dochází k ní z jeho rozhodnutí bez předchozí výzvy pod legendou náhodného setkání.

Termín schůzky

Datum a hodina schůzky, jak byly stanoveny agenturnímu prostředku.

Záložní termín schůzky

Termín schůzky, stanovený obvykle o několik hodin později pro případ opoždění ŘO nebo agenturního prostředku při příchodu na schůzku z různých vážných důvodů.

Místo schůzky (MS)

Předem vybrané a prověřené místo nebo prostor, v němž se předpokládá provedení vlastního jednání s agenturním prostředkem.

Místo setkání

Místo, které je sděleno agenturnímu prostředku jako místo, kde se setká s ŘO. Odtud je naveden na vlastní místo schůzky. Musí umožnit kontrolu agenturního prostředku při jeho příchodu. Vydává se v ojedinělých odůvodněných případech místo trasy setkání.

Trasa setkání

Trasa pohybu a činnosti agenturního prostředku před vlastní schůzkou, organizovaná ŘO s cílem provést kontrolu, zda není sledován. Její součástí je výchozí bod, kontrolní body, místa kontaktování i stanoviště pátrače pro kontrolu agenturního prostředku na trase.

Výchozí bod (VB)

Místo na začátku trasy setkání vydané agenturnímu prostředku jako místo, kde se má setkat s ŘO.

Kontrolní bod

Místo na trase setkání, kde A provádí nařízenou činnost a která umožňuje jeho další kontrolu a prověrku.

Místo kontaktu (MK)

Místo, ve kterém podle zámyslu ŘO je plánováno stažení A z trasy setkání.

Trasa stažení

Trasa, po které podle zámyslu ŘO je plánován přesun agenturního prostředku z místa kontaktování na místo schůzky.

Stanoviště pátrače pro kontrolu

Předem vybrané a skryté stanoviště, z něhož pátrač provádí kontrolu agenturního prostředku a jeho činnosti na trase setkání.

Poznávací znamení

Představují předem smluvená znamení, podle kterých jeden z účastníků JAVKY poznává druhou osobu. Jejich nositelem je zpravidla podřízený.

Heslo

Stanovená rčení, případně i předměty k potvrzení vizuálního poznání a ke vzájemné identifikaci dvou osob oprávněných k agenturnímu jednání.

Mrtvá agenturní schránka (MAS)

Prostředek neosobního agenturního spojení představující smluvené a v případě nutnosti předem vybudované tajné místo nebo předmět, které jsou používány k předání nebo tajné úschově zamaskovaného agenturního materiálu.

Pohyblivá MAS (PoMAS)

MAS v dopravních prostředcích, v nichž se na určeném místě ukládá vhodně maskovaný agenturní materiál.

Přenosná MAS (PMAS)

MAS určená k přepravě agenturního materiálu nebo jeho úschově na předem stanoveném místě, zabudovaného v maskovacím předmětu.

Rádiová MAS (RMAS)

MAS určená pro tajnou úschovu rádiové techniky při běžném používání nebo pro dlouhodobou úschovu.

Příruční MAS (PrMAS)

MAS používaná obvykle k opakované úschově materiálů, vybudovaná pro osobní potřebu jednoho agenturního pracovníka.

Adjustovaná MAS

MAS vybavená zařízením, které při zásahu nepovolané osoby zničí agenturní materiál.

Signalizace

Druh neosobního agenturního spojení spočívající v předávání krátkých sdělení pomocí signálů.

Signál

Grafická značka, předmět nebo optické, rádiové či akustické znamení, mající předem dohodnutý význam.

Signální místo (SM)

Předem vybrané a stanoveným způsobem kontrolované místo umístění signálů.

Maskování

Skrytí agenturních materiálů do předmětů denní potřeby, případně terénních předmětů apod.

Maskovací předmět

Předmět určený pro zamaskování agenturního materiálu.

Obsluha MAS (Operace na MAS)

Uložení agenturních materiálů do MAS a jejich vyzvednutí z MAS s příslušnou signalizací.

Provokace na MAS

Předstírané, ale neuskutečněné vyzvednutí materiálu z MAS, s cílem vyvolat aktivní činnost KR v případě, že by MAS byla pod jejím střežením.

Konspirační byt (KB)

Byt, součást bytu, provozovna, kancelář, chata apod., kde se uskutečňují schůzky a jednání s agenturními prostředky.

Prověřovací zásilka

Materiál upravený tak, aby bylo možno zjistit nepovolané zásahy, určený k prověrci agenturních prostředků, kterým byl materiál vydán k dopravě.

Adjustace

Úprava poštovní zásilky (dopisu, balíčku, tiskoviny) nebo jiného předmětu, umožňující odhalit při expertize zásah nepovolané osoby nebo zničit utajovaný obsah.

Expertiza

Odborné posouzení neporušenosti adjustace předmětu.

Tajnopisné spojení

Předávání písemných agenturních zpráv pomocí prostředků neviditelného záznamu.

Prostředky neviditelného záznamu (PNZ)

Tajnopisné a zvláštní prostředky pro neviditelný záznam zpráv agenturního charakteru.

Karbon (KN)

Tajnopisný prostředek pro psaní tajných textů, pracující na principu kopírovacího papíru.

Tajný inkoust (TI)

Tajnopisný prostředek ve formě chemického roztoku pro psaní tajných textů.

Tajný text (TT) (Tajnopis)

Neviditelný text (otevřený, šifra, kód) psaný některým tajnopisným prostředkem.

Krycí text

Viditelný text dopisu, pohlednice, časopisu apod., na kterých je umístěn tajný text.

Mikrotečka

Miniaturní zmenšenina textu o ploše 1 až 3 mm² používaná oboustranně v agenturním spojení.

Preparovaný film

Chemicky speciálně upravený komerční film, který nelze běžným způsobem vyvolat, vhodný jak pro provádění fotoreprodukcí, tak i pro fotografování v terénu.

David

Negativní snímek textu zmenšený na velikost 2 až 4 cm² k usnadnění maskování, pořizovaný běžnými fotografickými přístroji.

Latentní kopie

Naexponovaná, avšak nevyvolaná a ustálená kopie na světlocitlivých vrstvách, případně zajištěná proti vyvolání běžnými způsoby.

Dvojitý snímek negativní (DSN)

Latentní kopie vkopírovaná do citlivé vrstvy černobílého i barevného filmu vyvolatelná ve speciální vývojce.

Dvojitý snímek pozitivní (DSP)

Latentní kopie vkopírovaná do vyvolané vrstvy černobílého fotografického papíru, vyvolatelná ve speciální vývojce.

Blanka

Papír s velmi snadno snímatelnou emulsi, která sejmuta (s textem) a vhodně zamaskovaná slouží k předávání zpráv v obou směrech.

Kopírovací papír

Velmi tenký speciální fotokopírovací papír sloužící k přímému kopírování textu při denním i umělém osvětlení.

Metalfoto

Způsob pořizování kopií na fotocitlivý, kovový materiál za využití miniaturizace textu. Pořízenou latentní kopii nebo vyvolanou kopii lze překrýt krycí vrstvou.

Speciální rádiové spojení (SRS)

Rádiové spojení organizované v míru i za války na stupních armáda, front (okruh), generální štáb s agenturními prostředky, které působí v zájmových prostorech (v týlu nepřítele).

Jednostranné speciální rádiové spojení (JRS)

Spojení zabezpečující řízení agenturních prostředků HLT, organizované v rádiové síti nebo na samostatném směru a prováděné nedomulovanou telegrafii, nebo telefonii.

Oboustranné speciální rádiové spojení (ORS)

Spojení pro příjem zpráv od agenturních prostředků a jejich řízení, organizované na samostatném směru nebo v rádiové síti, uskutečňované jako bezdotykové (v průběhu relace nedochází k navázání kontaktu mezi korespondentem a ústředím), nebo s dotykem, kdy v průběhu relace dochází k navázání kontaktu mezi korespondentem a ústředím, přičemž obě strany vysílají zásadně na rozdílných frekvencích.

Relace speciálního rádiového spojení

1. Praktické uskutečnění rádiového spojení mezi ústředím a korespondentem za účelem předání zprávy korespondentovi nebo přijetí zprávy od něho.
2. Označení dopravních údajů ve spojovacím plánu, které umožňují provedení rádiového spojení.

Kontrolní relace speciálního rádiového spojení

Relace plánované a uskutečňované za účelem prověření oboustranného rádiového spojení s korespondentem ze zájmového státu.

Korespondent

Agenturní prostředek vyškolený jako agenturní radista, s nímž je organizováno speciální rádiové spojení.

Rádiová příprava (Radioagenturní příprava)

Výcvik agenturních prostředků, určených k provádění speciálního rádiového spojení.

Rádiový důstojník (RD)

Odborný orgán zařazený v organizaci agenturního průzkumu nebo spojovacího oddělení ZS, jehož úkolem je provádět rádiovou přípravu, instruktáže, školení apod. a po odborné stránce řídit speciální rádiové spojení.

Spojovací ústředí

Samostatný rádiový uzel zvláštního určení resp. rádiová stanice tohoto uzlu, udržující speciální rádiové spojení s korespondenty.

Samostatný rádiový uzel zvláštního určení

Speciální spojovací útvar (jednotka), jejímž hlavním úkolem je zabezpečení speciálního rádiového spojení na příslušném stupni.

Rádiový přijímač pro speciální rádiové spojení

Přijímač (komerční nebo agenturní) pro zabezpečování speciálního rádiového spojení ze strany korespondenta.

Agenturní rádiová stanice

Rádiová stanice sloužící k zabezpečování speciálního rádiového spojení v ilegálních podmínkách.

Spojovací plán

Dokument, obsahující všechny údaje potřebné pro udržování speciálního rádiového spojení s korespondentem.

Rádiový konspirační byt (RKB)

Místnost (soubor místností) splňující požadavky na KB a odpovídající potřebným technickým požadavkům, určená k provádění speciálního rádiového spojení v ilegálních podmínkách.

Tichý příposlech

Sluchátko (sluchátka) včetně jeho zapojení zabezpečující příjem signálů z přijímače tichou cestou bez použití reproduktoru.

Šifrový orgán (SO)

Pracoviště kádrových pracovníků šifrové služby ZS/GŠ vybavené příslušnými materiály, technikou a zařízením pro zpracovávání šifrovaných zpráv v celém oboru VVZ.

Šifra

Obecný název pro pomůcku, techniku a zařízení, nebo jejich části, které jsou určeny k šifrování zpráv tajného nebo přísně tajného charakteru.

Základní šifra

Technický nebo ruční prostředek šifrového spojení pro zabezpečení utajeného přenosu zpráv mezi HÚ a rezidenturami v zahraničí, s nímž mohou pracovat zvláště k tomu prověřeni kádroví pracovníci šifrové služby ZS/GŠ a pověřeni pracovníci pro výkon šifrové služby.

Agenturní šifra

Obecný pojem pro prostředek šifrového spojení pro zabezpečení utajeného přenosu zpráv mezi HÚ a agenturními prostředky.

Pracovník šifrové služby (ŠD)

Kádrový pracovník ZS/GŠ zařazený v organizaci a provádění šifrového spojení a zvláště pro šifrovou službu pověřený. V podmínkách zahraničních rezidentur je používán název šifrový orgán.

Jednostranné šifrové spojení

Šifrové spojení mezi HÚ a agenturními prostředky zajišťované pouze v jednom směru mezi HÚ a agenturním prostředkem nebo opačně.

Oboustranné šifrové spojení

Šifrové spojení mezi HÚ a agenturními prostředky v obou směrech.

Oběžníkové šifrové spojení

Šifrové spojení, které umožňuje HÚ odesílat stejný text zprávy několika rezidenturám.

Příprava pro výkon šifrové služby

Výcvik a příprava agenturních prostředků a kádrových příslušníků ZS/GŠ určených pro práci se základní nebo agenturní šifrou.

Šifrování

Obecný název pro pracovní postupy pomocí základní nebo agenturní šifry.

Zašifrování

Prevádění otevřeného textu (text in claris) do výsledného šifrového textu, který je předáván všemi druhy pojítek.

Dešifrování

Prevádění výsledného šifrového textu do otevřeného textu.

Šifrogram

Uspořádání výsledného šifrového textu k předání všemi druhy pojítek.

Odeslaná zpráva

Otevřený text zprávy napsaný na předepsaném formuláři a určený k zašifrování.

Přijatá zpráva

Otevřený text zprávy dosažený dešifrováním a napsaný na předepsaném formuláři.

Kód

Skupina číselných nebo písmenkových znaků, případně smluvená slova nebo věty, která nahrazují otevřený text různého obsahu.

VI. POJMY ZÍSKÁVÁNÍ ZPRÁV A INFORMAČNÍ ČINNOST

Získávání zpráv

Systematická a plánovitá činnost orgánů a agenturních prostředků VVZ zaměřená ke splnění informačních úkolů a vedená zvláštními formami a metodami.

Informační činnost (IC)

Shromažďování, třídění, studium, analýza a zhodnocení výzvědných zpráv, jejich shrnutí do tématických či souhrnných informačních dokumentů (agenturních, či legálních zpráv, nebo informačních šifer) písemných, ústních nebo zaznamenaných na technických médiích a jejich předkládání příslušným orgánům.

Informační úsek (IÚ)

Část ZS/GŠ zabývající se informační činností o vojenské politice, vojenském a ekonomickém potenciálu, zbraňových systémech a sestavách ozbrojených sil nepřítel.

Požadavek na získání informace (Informační požadavek)

Požadavek na získání a dodání konkrétní výzvědné zprávy (údaje), formulovaný informačním úsekem nebo oddělením HÍT.

Pramen informací (Zdroj informací)

Místo výskytu nebo nositel informací, jež jsou předmětem zájmu VVZ

Výzvědná zpráva

- a) Zpráva obsahující komplexní nebo dílčí údaje utajovaného charakteru (agenturní zpráva, informace šifrou, nebo veřejné údaje legální zpráva) o skutečnostech, které charakterizují zájmové objekty nebo zájmové otázky;
- b) Materiály dokumenty a tiskoviny, předměty, celky či součásti techniky, na jejichž základě je možno vytvořit potřebné informace s příslušnými závěry.

Agenturní zpráva (AZ)

Obsahuje skutečnosti a údaje, které jsou předmětem zájmu VVZ, které je získává prostřednictvím agenturní sítě nebo vlastní činností orgánů agenturního průzkumu.

Legální zpráva (LZ)

Obsahuje údaje veřejného charakteru, které nejsou v zájmovém prostoru utajovány a jsou předmětem zájmu VVZ.

Informační šifra (IŠ)

Obsahuje závažné informace pro VVZ, vyžadující co nejrychlejší předání.

Zpráva o AS (A-AS)

Obsahuje informace o skutečnostech, které ovlivňují agenturní činnost v zájmovém státě.

Zpráva o ADS (A-ADS)

Obsahuje informace o zákonech, nařízeních a zvyklostech ovlivňujících rozsah kontrol osob, dokladů a také způsob výroby, vydávání a používání dokladů.

Zpráva o RAS (A-RAS)

Obsahuje informace, které ovlivňují plánování a bezpečný provoz rádiového speciálního spojení.

Dokumentární materiál

1. Natištěné, napsané nebo na různých technických médiích zaznamenané dokumenty (údaje) právně vybavené a označené podle platných předpisů nebo zákonů v originále nebo kopii;
2. Ostatní originály nebo kopie původních dokumentů, případně jejich zbytky, jež slouží jako podklady nebo vysvětlují dokumenty uvedené v bodě 1;
3. Vzory výzbroje, techniky a prostředků, jejichž studium a rozbor umožňuje vyvodit patřičné závěry.

Dočasné vyjmutí dokumentárního materiálu

Metoda získávání výzvědných zpráv, při níž se dokument dočasně utajeně vyjímá z místa úschovy, patřičně zpracuje (okopíruje apod.) a po zpracování se vrací znovu na původní místo uložení.

Kopírování dokumentárního materiálu

Metoda získávání výzvědných zpráv spočívající v pořízení přesného a úplného duplikátu obsahu originálního dokumentu různými technickými prostředky a způsoby.

Odcizení dokumentárního materiálu

Metoda získávání výzvědných zpráv, při níž je dokument odcizen z místa úschovy.

Koupě dokumentárního materiálu

Metoda získávání výzvědných zpráv, kdy Orgán nebo agenturní prostředek kupuje dokumentární materiál, který je předmětem zájmu VVZ.

Legální možnosti získávání výzvědných zpráv

Možnosti získávat legální zprávy o některých zájmových otázkách, jež nejsou nebo nemohou být z různých důvodů utajovány a jsou zveřejňovány různou formou různými institucemi, včetně hromadných sdělovacích prostředků.

Průzkumná cesta (PzC)

Výjezd orgánů VVZ nebo spolupracovníků k ZO s cílem získat zprávy osobním pozorováním, fotografováním, nasloucháním, zvidáním apod.

Zpravodajská informace (ZI)

Přesné, pravdivé, objektivní shrnutí všech získaných a vyhodnocených zpráv a poznatků o zájmové problematice.

Dezinformace

Nepravdivá zpráva (údaj) nebo dokumentární materiál z oblasti politické, vojenské, hospodářské, technické či vědecko-výzkumné, jež má uvést protivníka v omyl o skutečném stavu, plánech a opatřeních dezinformující strany s cílem přinutit jej udělat nesprávné závěry a přijmout pro sebe nevýhodná opatření.

Dezinformace pravdou

Metoda šíření dezinformace, kdy se rozšiřují pravdivé zprávy s předpokladem, že neodpovídají již vytvořeným představám protivníka o dané otázce a tím budou tyto zprávy považovány za dezinformační.

VII. POJMY AGENTURNÍ DOKUMENTACE, AGENTURNÍCH A LEGALIZACNÍCH DOKLADŮ

Agenturní písemnosti

Veškeré písemnosti zpracované v souvislosti s agenturní činností podle jednotlivých zásad.

Agenturní svazek

Svazek agenturních písemností vztahujících se k určitému druhu agenturní činnosti.

Osobní agenturní svazek

Svazek agenturních písemností zahrnující všechny písemnosti vztahující se k osobním údajům zájmové osoby nebo orgána APz a obsahující identifikační údaje.

Pracovní agenturní svazek

Svazek agenturních písemností obsahující veškeré písemnosti v práci s agenturním prostředkem nebo zachycující agenturní činnost orgána APz.

Agenturní svazek speciální přípravy orgána

Svazek agenturních písemností týkající se předvýjezdové přípravy orgána.

Legalizační svazek

Svazek agenturních písemností zahrnující všechny písemnosti týkající se legalizace, pracovního zařazení a odlegalizace legalisty.

Agenturní svazek radiospojení

Svazek agenturních písemností zahrnující všechny písemnosti a požadavky související se speciální radiopřípravou a agenturním radiovým spojením.

Agenturní technický svazek

Svazek agenturních písemností o vybavení agenturními doklady a agenturní technikou všeho druhu a o školení v jejich používání.

Agenturně-operativní evidence ZS/GŠ

Kartotéka základních evidenčních dat orgánů, agenturních případů a jiných prostředků VVZ (hesla, MAS, KB apod.) pro účely všeobecné evidence a k provádění lustrace a blokování.

Úkony prováděné v rámci agenturně-operativní evidence

Speciální opatření sloužící k evidenčnímu podchycení a zabezpečení agenturní činnosti.

Identifikační údaje

Pravé a krycí osobní údaje orgánů a agenturních prostředků všeho druhu.

Naváděcí údaje

První neúplné osobní údaje osob ze zájmových států umožňující lustraci.

Lustrace

Administrativní průzkum v evidencích FMV a v agenturní evidenci ZS/GŠ s cílem zjistit, zda lustrovaná osoba není předmětem zájmu jiných složek FMV a zda lze ze strany ZS/GŠ na případu pokračovat.

Lustrační lístek

Předepsaný tiskopis obsahující základní údaje o zájmové osobě, kterým se vyžaduje provedení lustrace.

Lustrace „BLESK“

Lustrace vyřizovaná v naléhavých a odůvodněných případech v co nejkratší době.

Přelustrace

Opakovaná lustrace zájmové osoby.

Evidenční karta

Předepsaný tiskopis sloužící k evidenčnímu podchycení údajů o agenturním případě k zabezpečení lustrace a k předběžnému blokování.

Blokování

Zabránění rozpracování podchycené zájmové osoby jiným orgánem ZS/GŠ, FMV, VKR apod. prováděné orgány operativní evidence blokovací kartou.

Předběžné blokování

Blokování dosud nikým nerozpracované zájmové osoby prováděné orgány operativní evidence evidenční kartou po dobu 6ti měsíců.

Blokovací karta

Tiskopis s údaji o rozpracované zájmové osobě, jehož předáním do operativní evidence se zabezpečuje blokování případu.

Blokace příjezdu

Blokace příjezdu cizince do ČSSR cestou FMV-CENTR na základě schváleného požadavku náčelníkem APz.

Hlášenka o založení agenturního svazku

Tiskopis obsahující údaje o založení agenturního svazku všeho druhu.

Hlášenka změn

Tiskopis obsahující údaje o veškerých změnách založených agenturních svazků všeho druhu.

Hlášenka o archivaci agenturního svazku

Tiskopis obsahující údaje o archivování agenturního svazku všeho druhu

Požadavek na vyjmutí archivního svazku

Tiskopis s údaji a schvalovacím postupem k vyjmutí archivního svazku.

Anketa podezřelých osob

Tiskopis obsahující údaje o podezřelých osobách ze spolupráce s nepřátelskou KR.

Přezdívká

Krycí označení spolupracovníka, agenturního případu, prostředků agenturního spojení nebo pracoviště agenturního průzkumu.

Zpravodajský průkaz

Služební průkaz prokazující příslušnost k ZS/GŠ vydávaný orgánům na pravé nebo krycí jméno.

Krycí doklady

Osobní doklady vydávané orgánům na pravé nebo krycí údaje, umožňující krytí agenturní činnosti (krycí občanský průkaz KOP, krycí řidičský průkaz KRP apod.).

Legalizační dokumenty

Krycí dokumenty vydávané v souladu s legendou legalistům k zakrytí jejich dřívější příslušnosti k ČSLA, například krycí občanský průkaz, krycí řidičský průkaz, krycí vojenská knížka, krycí průkaz ROH, krycí členská legitimace KSC apod.

Krycí kádrové materiály

Krycí kádrové materiály jsou dokumenty, které zpracovává orgán zabezpečující legalizaci pro legalizační podnik za účelem zakrytí příslušnosti legalisty k ČSLA.

Zpravodajské číslo

Číslo vydané operativní evidencí, sloužící k označení orgánů APz, totožné s číslem zpravodajského průkazu, pečeti a průkazky ke vstupu do budovy. Používá se při podpisování agenturních písemností a při strojovém zpracování evidenčních údajů.

Osobní evidenční číslo

Číslo vydané operativní evidencí těm pracovníkům APz, kteří nejsou kádrovými orgány APz.

Krycí jméno

Smyšlené jméno orgána APz, pod kterým je prováděna agenturní činnost.

Hesla evidovaná v operativní evidenci

Předem smluvená hesla ŘO s agenturními prostředky pro případy neplánovaného příjezdu, přechodu státní hranice, pro případ ohrožení apod.

Agenturní doklady

Falsy osobních dokladů občanů zájmových států, zejména kapitalistických, včetně legendy k nim, umožňující orgánům a agenturním prostředkům přechod hranic, pobyt a pohyb v zájmových státech.

Fals osobních dokladů

Osobní doklad vyrobený orgány zabezpečovacího úseku APz s maximální možnou přesností podle originálu.

Fals železný

Fals osobního dokladu vyplněný podle údajů skutečně žijící osoby a lišící se od originálu dokladu pouze fotografií.

Fals lipový

Fals osobního dokladu vyplněný podle originálního dokladu smyšlenými nebo upravenými osobními daty.

Legenda agenturních dokladů

Souhrn údajů umožňujících použití agenturních dokladů k přechodu hranic, pobytu a pohybu v zájmových státech (životopisná data vlastní a nejbližších příbuzných, údaje o dokladech, bydlišti, pracovišti, důvody pobytu a pohybu v zájmovém státě).

Nositel originálu dokladu

Cizí státní příslušník, jehož doklad byl použit jako vzor pro výrobu agenturního dokladu.

Hlavní osobní doklad

Základní osobní doklad mateřské nebo cizí země, který slouží k identifikaci osoby (průkaz totožnosti nebo cestovní pas).

Pomocný osobní doklad

Doplňkový doklad podružného významu, který rozvíjí a upevňuje věrohodnost hlavního osobního dokladu (například řidičský průkaz, očkovací průkaz, členské a jiné průkazy apod.).

VIII. POJMY MATERIÁLNÍHO A FINANČNÍHO ZABEZPEČENÍ PRÁCE VVZ

Finanční agenturní prostředky (FAP)

Korunové, valutové, devizové a jiné prostředky (cenné papíry, šeky, drahé kovy a jiná platidla) uplatňované v rozpočtu ZS/GŠ pro plnění úkolů VVZ.

Finanční orgán VVZ (FDEO)

Orgán, který organizuje, řídí, kontroluje a zabezpečuje pro potřeby plnění úkolů VVZ finančně-ekonomickou problematiku VVZ a zpracovává za tento úsek příslušné finančně-ekonomické normy, účastní se na zpracování krycích finančně-materiálních legend a finančně-materiálního zabezpečení jednotlivých akcí.

Finanční limit

Předem projednaná a pevně stanovená částka na agenturní výdaje na určité časové období nebo na určitou agenturní akci.

Závazný limit pro jednotlivé výdaje

Částka FAP obecně stanovená jako pravomoc daná náčelníkům a rezidentům schvalovat jednotlivé výdaje do stanovené výše.

Finanční agenturní doklady (FAD)

Doklady (účty, stvrzenky, příjmové doklady, ale i náhradní doklady apod.), na základě kterých se provádí zúčtování svěřených FAP. V ZP se podepisují číslem, jinak pravým jménem.

Účetní doklad (ÚD) (Likvidační odůvodnění) (LO)

Finanční doklad, na kterém se uvádí všechny podrobnosti (včetně částky) sloužící k zaúčtování do peněžního deníku (PD).

Náhradní doklad

Doklad, který nahrazuje originální doklady, které nebylo možno z jakéhokoli důvodu k výdajové (příjmové) položce v souvislosti s plněním agenturních úkolů připojit.

Dotace

Částka FAP (ve valutách i poukazech) odeslaná finančním orgánem VVZ jednotlivým pracovištěm APz jako zúčtovatelná záloha svěřených prostředků nutných pro plnění agenturních úkolů.

Peněžní deník (PD)

Deník, ve kterém vede pracovník nebo pracoviště APz svěřené FAP k vyúčtování.

Záloha

Peněžní částka poskytovaná orgánům APz k plnění úkolů VVZ.

Zpravodajská odměna

Odměna přiznaná a vyplácená orgánům APz podle zvláštních směrnic zejména za výstavbu a řízení agenturní sítě, za získané zprávy, za úspěšné agenturní akce apod.

Zvláštní příplatek

1. Příplatek vyplácený orgánům současně s platem za získanou jazykovou kvalifikaci;
2. Příplatek vyplácený osobám povoláním podle výcvikového plánu OAPz a SAPz z civilu na krátkodobý i dlouhodobý výcvik jako náhrada za mimořádné výdaje.

Agenturní odměna (AO)

Odměna vyplácená z FAP agenturním prostředkům za plnění vydaných úkolů.

Agenturní výdaje

Výdaje orgána při agenturní akci (agenturní odměna a další výdaje a náhrady spojené s agenturní činností).

IX. ABECEDNÍ SEZNAM ZKRATEK

A

A Adresa
A-ADS Zpráva o ADS
A-AS Zpráva o AS
A/B Agent - bourač
A/CH Agent - chodec
ACHS Agenturní chodecká skupina
ADS Agenturní dokladová situace
AG Agent
A/KA Agent - krycí adresa
A/KB Agent - konspirační byt
A/KT Agent - krycí telefon
AO Agenturní odměna
A/OB Agent - opěrný bod
AP Agenturní prostředek
A/P Agent - pramen
A/persp. Perspektivní agent
A/Př Agent - převaděč
APz Agenturní průzkum (rozvědka)
APzS Agenturně průzkumná skupina
A/R Agent - rezident
A/Ra Agent - radista
A-RAS Zpráva o RAS
A/Ri Agent - radioinstruktor
AS Agenturní situace
A/S Agent - spojka
A/SI Agent - spojka instruktor
AS/ZO AS zájmového objektu
A/T Agent - typář
AZ Agenturní zpráva
A/ŽAS Agent - živá agenturní schránka

D

DSN Dvojitý snímek negativní
DSP Dvojitý snímek pozitivní

F

FAD Finanční agenturní doklady
FAP Finanční agenturní prostředky
FDEO Finanční orgán VVZ

H

HÚ Hlavní ústředí
HZO Hlavní zájmový objekt

I

IČ Informační Činnost
IŠ Informační šifra
IÚ Informační úsek

J

JRS Jednostranné speciální rádiové spojení

K

KB Konspirační byt
KN Karbon
KOS Kontrolní schůzka
KR Kontrarozvědka
KRR Kontrarozvědný režim
KS Krátká schůzka

L

LO Likvidační odůvodnění
LZ Legální zpráva

M

MAS Mrtvá agenturní schránka
MK Místo kontaktu
MMS Mimořádná schůzka
MS Místo schůzky

N

NI Nevědomý informátor
NS Náhradní schůzka

O

OAPz Operační agenturní průzkum
ORS Oboustranné speciální rádiové spojení
OSZ Operativní styková základna

P

PD Peněžní deník
PMAS Přenosná MAS
PNZ Prostředky neviditelného záznamu
POMAS Pohyblivá MAS
PRMAS Příruční MAS
PZC Průzkumná cesta
PZO Pomocný zájmový objekt

R

R Rezydent
RAS Radioagenturní situace
RD Rádiový důstojník
RKB Rádiový konspirační byt
RMAS Rádiová MAS

Ř

ŘO Řídící orgán
ŘOR Řídící orgán rezidentury
ŘS Řádná schůzka

S

SAPz Strategický agenturní průzkum
SM Signální místo
SP Spolupracovník
SP/B Spolupracovník - bourač
SP/CH Spolupracovník - chodec
SP/KA Spolupracovník - krycí adresa
SP/KB Spolupracovník - konspirační byt
SP/KT Spolupracovník - krycí telefon
SP/OB Spolupracovník - opěrný bod
SP/R Spolupracovník - rezydent
SP/Ra Spolupracovník - radista
SP/S Spolupracovník - spojka
SP/SI Spolupracovník - spojka instruktor
SP/T Spolupracovník - typář
SP/VE Spolupracovník - velitel
SP/ZP Spolupracovník pro práci v zahraničí
SP/ŽAS Spolupracovník - živá agenturní schránka
SRS Speciální rádiové spojení
ST Styk
SŘAPz Středisko řízení agenturního průzkumu

Š

ŠD Pracovník šifrové služby
ŠO Šifrový orgán

T

TI Tajný inkoust
TP Typ (rozpracovávaný případ)
TT Tajný text (tajnopis)

U

ÚD Účetní doklad

V

VB Výchozí bod
VI Vědomý informátor
VVZ Vojenské výzvědné zpravodajství

Z

ZA Zájmová adresa (rozpracovávaný případ)
ZI Zpravodajská informace
ZN Známost
ZO Zájmový objekt
ZP Zájmový prostor
ZS/GŠ Zpravodajská správa generálního štábu